

ถนนข้าวสาร ส่วนหนึ่งของเมืองเก่า กรุงรัตนโกสินทร์ ถนนที่มีความเป็นมาและประวัติศาสตร์อันยาวนาน จากแหล่งค้าข้าวสารของพระนคร เป็นที่ตั้งของวังเจ้านายจากการขยายวังหน้ามาทางด้านเหนือข้ามคลองคูเมืองเดิม เช่น กลุ่มวังสะพานเสี้ยว หรือวังในสมเด็จพะปั้นเกล้าและบ้านข้าราชการ ด้วยทำเลที่ตั้งที่อยู่ใกล้วังหลวงและแหล่งท่องเที่ยวในเมืองเก่า ทำให้บริเวณถนนข้าวสารมีการพัฒนาการเป็นแหล่งที่พักราคาถูกของนักท่องเที่ยวต่างชาติ หรือที่เรียกกันว่า เกสต์เฮาส์ จนปัจจุบันถนนข้าวสารได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ของนักท่องเที่ยวทั้งชาวต่างชาติและชาวไทย สีสันและบรรยากาศในยามค่ำคืน แหล่งสถานบันเทิง ถนนคนเดิน ตรอกชอกชอย และที่ว่างภายใน ได้กลายเป็นลักษณะเฉพาะของถนนข้าวสาร

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวคิดในการอนุรักษ์ถนนข้าวสาร ซึ่งเกิดจากการพัฒนาขึ้นจากพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ของเมืองเก่า โดยเริ่มจากการศึกษา หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบกายภาพในบริเวณพื้นที่ศึกษา จากแผนที่ในช่วงเวลาต่างๆ ร่วมกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ รวมไปถึงการลงพื้นที่ในการสำรวจ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบกายภาพ รวมไปถึงวิเคราะห์ปัญหาของพื้นที่ เพื่อนำมาสรุปเป็นแนวคิดในการอนุรักษ์พื้นที่บริเวณถนนข้าวสารบนพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบกายภาพเมือง

ผลจากการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบกายภาพของพื้นที่ มีการเปลี่ยนแปลงการสัญจรจากทางน้ำเป็นทางบก องค์ประกอบทางด้านอาคารที่มีการรื้อถอนเป็นรูปแบบของอาคารสมัยใหม่ อาคารเก่าที่ยังคงอยู่ในพื้นที่ และการแบ่งแปลงที่ดินจากแปลงที่ดินขนาดใหญ่เป็นแปลงที่ดินขนาดเล็ก การศึกษาทำให้พบองค์ประกอบที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ส่วนการเปรียบเทียบแผนที่แปลงที่ดินทำให้พบรูปแบบการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบกายภาพ ที่ส่งผลให้ถนนข้าวสารมีลักษณะเฉพาะตัว การเสนอแนวคิดในการอนุรักษ์ถนนข้าวสารจึงพิจารณาบนพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบกายภาพบริเวณถนนข้าวสาร เป็นแนวคิดในการยอมรับความเปลี่ยนแปลงของเมืองในปัจจุบันเพื่อรักษาคุณค่าที่เกิดขึ้นและบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ โดยการศึกษาี้มุ่งหวังให้เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้กับพื้นที่อื่นๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะใกล้เคียงกับบริเวณถนนข้าวสารได้ต่อไปและเพื่อรักษาองค์ประกอบกายภาพในฐานะเมืองเก่ารัตนโกสินทร์

Khaosarn Road, in Rattanakosin, is an area with a long historical development. In the past, Khaosarn Road was the main rice commerce centre of old Bangkok. There were many groups of royal residences situated on this ancient road, for example Wang Sapan Seaw, which was constructed after the city was expanded north across the old city moat. During the reign of King Rama IV, this road was also the site of government officials' residences. As time past, because of the area is situated near the Royal Palace and famous tourist sites, Khaosarn Road has become an area for low-cost guesthouses for foreign tourists. It is presently known as being a night life district in Bangkok as well as other entertainment activities. The walking street, small alleys and open spaces between buildings contribute to the unique characteristics of Khaosarn Road.

The aim of this study is to propose a conservation concept for Khaosarn Road area based on the physical transformation of the urban structure. The research started from the study of conservation theories and the study of the physical changes of the area from maps of different periods, as well as historic data, and site survey. The accumulated data in terms of urban transformation is analyzed and problems of the case study are identified. Finally, the conservation of the Khaosarn Road area on the basis of urban transformation is proposed.

The research findings suggest that the physical changes of Khaosarn Road have been based on its own original topography. Transportation has changed from the water based to land based. The old buildings have been demolished and rebuilt in newer styles and the large land blocks were divided into small blocks. This study indicates significant historic elements. The urban transformation within these land blocks leads to an understanding of the unique characteristic of Khaosarn Road. The proposed conservation concept and guidelines are based on the urban transformation and will promote the value and identity of the area of Khaosarn Road. The concept of conservation is to accept modern development and to integrate the development into the existing historical fabric.